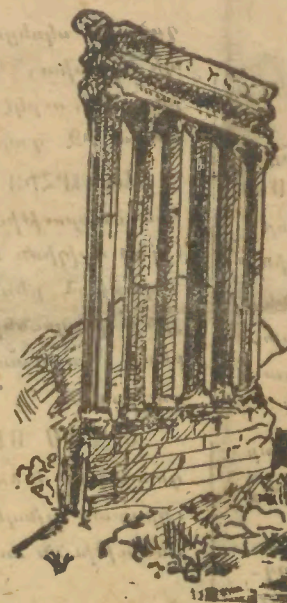
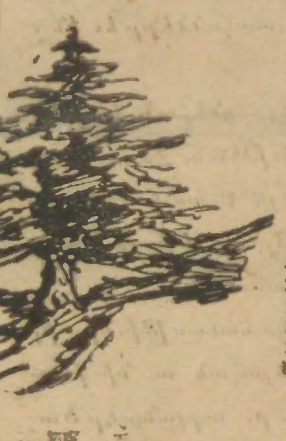

LIBANAN
QUOTIDIEN ARMENIEN
Place des Canons
Rue d'Italie N° 9
Directeur Responsable
M. ADJEMIAN

Պատասխանատու Տեղեկ
Մ. ԱԶԷՄԵԱՆ
Բաժնի 8րդ, 4, 9րդ, 10
Տպարան 351 180 100
Ստորագր. 381 210 125
Արտատպ. 121 71
Վերջին 8րդ 4, 5

ԼԻԲԱՆԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ
16
ՍԵՊՏ. 1924

ՀԱՍՏԻՆԵԴ. «Libanan»
BEYROUT (SYRIE)

ԱՆԿԱԽ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

انسان

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԳԾ. ՈՒՐԲ. ԵՒ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

ԽՐԱԳՐԱԿԱՆ

ԹՈՒՐԻ ԼԵԶՈՒԻ ԿԱՄԱՒՈՐ

ԲՐՈՐԱԿԱՆՏԻՍՏԵՐ

Եւրոպայի ալ զիստեք թէ իր լեզուն տարածելու համար Թուրքիոյ երբեք չէ ունեցած alliance française մը, անկոյն ճակատագրական հեղանկան ըրտումովը, հայկա թուրք յարաբերութեանց էն ձգտելով պահանջ, մենք հայերս, կա մաւոր բրտականութեանը կը հանդիսանանք թուրքիոյ սահմաններէն դուրս թուրք լեզուի տարածման:

Սեր խաբըր ախ հայերուն համար է որ թուրքիոյ կողմէ տեղեկականութեան տեսանկէ կաքը Լիբանանի, Սուրիոյ, Հայաստանի, Ֆրանսայի եւ գետ ուրիշ շատ մը վայրերու մէջ իրենց բնականական լեզու ընտրած են թուրքերէնը:

Թուրքերէն լեզուի հայ կամաւոր բրտականութեանը թիւը կարծաւոր շատ է: հայ ժողովուրդին մէջ ան ընդարձակ ձիւղաւորութեանը ունի որ հետեւեալ կարգով կարելի է գտաւորել:

1.- Բոլոր անոնք որ հայերէն բնական վիտնտնտես համար իրենց ընտանեկան լեզուն թուրքերէն է:

2.- Բոլոր անոնք որոնց ընտանիքի ան զամենեւեալ չափահասները թրքախօսակ վորք տարիք ունեցողները ընթացիկ կերպով թուրքերէն գիտնալով հանդերձ հայերէն ալ գիտեն: բնականաբար ասոնց ալ լեզուն թուրքերէն է:

3.- Եւս կարգին կը պատկանին անոնք որ հակառակ հայերէն գիտնալուն, հայերէն եւ թուրքերէն հասարակայն կը զործածեն բնականական չըջ անանկներու մէջ:

4.- Բոլոր անոնք (զգաղաւթար ախ զատակարարին շատ քիչեր կը պատկանին) որ բնականաբար ըլլալով իրենց լեզուին, միշտ կ'աշխատեն հայերէն խօսիլ:

Հակառակ մայրական լեզուի հանդէպ իրենց ունեցած նախանշաններութեան, ախ վերջ իններեւ ալ հիւրընկալութեան եւ զրացութեան, ատնտուրի եւ ուրիշ կարգ մը ազդեցութեանց տակ ակամայ բրտականութեանը կը գտնան թուրք լեզուի ծաւալման:

5.- Եւս դասակարգը պատկերազմէն առաջ գոյութիւն չունէր, ասանք ախ հայերէն են որ բնաւ թուրքերէն չեն գիտեր, քայց տաք տարւան թուրք բոհեն ետքը, անոնք ալ անդալարար թրքական լեզուի գլուշը կ'ընելով, ներկայիս քիչ թէ շատ թուրք լեզուի տարածման կը նպաստեն:

Եւս հաշուէ գրեթէ բոլոր հայերս անողորմիկ կերպով թուրքերէն տարածման կը նպաստեն: առանց սակայն փոքրիկ քարձաւորութիւն մը իւր պատանդութեամբ:

տակաւին թուրքիոյ մէջ գոյութիւն չունեցող Alliance turque մը:

Մանուորելով մեր խաբըր Լիբանանի եւ Սուրիոյ, առնուց հերքուելու, կրնանք բնական հոն ապտտան գտնող հայութիւնը թուրքերէն արտայայտուելու գիտելութիւն մը ունի իր մէջ: Խրաբի մը մէջ մէկ հայերէն չի գիտողի մը ներկայութիւնը կը բաւէ որ ամբողջ խաբար թուրքերէնով արտայայտուի:

Եւս ինչ կ'աշխատենք:

Սենք քանիցս անգամ ունեցանք անսնելու թէ երբ քանի մը բաւարարականութեանը հայ մը Ֆրանսացի ապախի մը իւր կամ գիտելութիւնը հոն խօսուելու տեսնել կը ներդրի, ձեռքի շարժումներու հետ օգնութեան կը կանչէ նաեւ թուրքերէն լեզուն ու կ'սկսի Ֆրանսացիին հետ թուրքերէն խօսիլ: տարբերակ չէ միջեւ ախ պարագան: Եթէ Ֆրանսացիին անհամաձայն լեզուով բաներ մը պիտի ըսենք անպատճառ, ինչու հայերէնով չըսենք զէթ հայերէնի վորք ինչ բրտականութեամբ մը ըրած ըլլալու համար:

Եւս եւ ասոր նման շատ մը պարագաները ցոյց կ'ուտան թէ թուրքերէն լեզուն գործածութիւնը որքան խոր արմատ ձգած է մեր ժողովուրդին մէջ, որուն ներկայ սերունդը եւ ոչ մէկ պատճառ ունի չի հրաժարուել իր դասապարտութեան վորձիւր արձակող լեզուն մը:

Եթէ ախ դրութիւնը տասնեակ տարիներ մը շարունակէ, զարմանալի կ'ընելոյթ մը տեղի պիտի ունենայ լեզուարանական տարեգրութեանց մէջ: ախինքն ախ կըզուն որ թուրքերը զարկու ընթարքին իրենց բանալով եւ հազարաւոր պաշտօնականութիւն չի կրցին տեղական տարբեր ժողովուրդին սովորեցնել, հայերը պիտի սովորեցնեն տասնեակ մը տարիներու: ընթարքին, քանի որ ամբողջ հայերս մէկ մէկ բրտականութեանը դարձեալ ենք թուրքերէն լեզուի ծաւալման:

Լեզուի տեսանկէով մեր հիւանդութիւնը մեր շատ մը թերութիւններուն նման տնտեսական չէ: սակայն երբ ալ հիւանդութիւնը կը հիւնայ, քրօնիկ ակտ մը կը գաւառայ, որ կրնայ սպառնալ նոյն իսկ մեր ազգային գոյութեան:

Ձի մոտանք թէ լեզուն ան միակ վահան է որուն վրայ կը փշրուին թշնամայն սլաքները, հայ ցեղը քանի ալ վահանն ունի, ազդերու շարքէն սրբուելու երկողքէն հեռու է:

Վերջոյ ցեղը քիչ եւ գրականութիւն չունենալով հանդերձ դարերու ընթացքին կը գտնէ իր ազգային բնականութեան:

ԱԶԲԵՐՆԻՍ ԼՈՅՍ

Բաւական կերպով ժամանակէ ի վեր դիւանագիտական աշխարհը հեղեպարար եւ յուսովից խաբըր էր չէր ըրած մեզ՝ հայերս: մաւոր: Եւրոպական մեծ պետութիւններու նախարարութիւնն ոչ մինչ անոր յաւերարտութիւնը մը ըրած էր հայկական ինդիքի մաւոր: մինչ անոր յաւերարտութիւններէն որոնք ոսկեզօծ յայտնուէին: Գեղեցիկ պատրանքներու գուռը կը բանան ու մեր շմորած աչքերուն փայլուն հետնակարներ կը շողացնեն:

— Սեր մասին թերթերը ինչ կը գրենկոր, տեղեկայող հարցումին:

— Սեր խաբըր մեջտեղէն վերցաւ ոտնեցուցիչ պատասխանը կը տրուէր:

— Թանձր ու խաւար դիւեր մը կարծես պատած էր մեր շուրջը, գերեզմանային լուծութիւն մը կը լուսէր [!]: անէն կ'ընէր:

Մէկ խաբըր ծանր տապանաբար մը գրուած էր հայկական ինդիքին վրայ:

— Ալ մեզի բողոքովին մոռցան, կ'աշխատեն ռմանք:

— Եւրոպան մեզմով զբաղած չունի, կ'արտաւորէին: Եւրոպան:

— Արեւելքէն ալ յոյճերնիս կ'արեւը, կը սգոյն ռմանք: Բայց կային յամալ լաւատեսներ որոնք կը պնդէին:

— Անկարելի է որ մեր գաւոր ժողովուրդը ազգաբաղկիւր ու մարդասեր Եւրոպան որ չորս տարի յերկն թափեց ճաշուած փոքր ազգերու: ազատագրութեան համար ինչպէս կրնայ հանքը լեզու: Այն Եւրոպան որ Եւրոպանը Մերկան, Ռուսիան եւ Պուրկարիան թրքական լուծէն ալաւաց, ախ եւրոպան որ հայերը ընդհանուր պատերազմի միջոցին իր փոքրիկ ալ քաջարի զայնակիցը հալածեց, միշտ համար է որ մեր ինդիքը ծրարէ ու մոռացութեան գորակին մէջ կ'ընէ:

Սկիզբիցէն կը խնային ախ խաբըրը լուծով յայտն Սկիզբիցէն թանկուէ: Եւս ու յամալ լաւատեսներն էին որ իրաւունք ունէին:

Ապացոյցը ալ մէջտեղէն է: Ապացոյցը ալ հոն, Ֆրանսական խորհրդարանին մէջ: Եւս ուր Լոյսնի գաշաղթը վաւերացնէ: Գոյն անթիւ տեղի ունեցած վիճաբանութեան միջոցին սահմանակալը եւ զգալաւոր խօսքերը փոխանակուեցան:

Պ. Ռեյնոսէ. — Պ. Վարդապետը կրնայ արդեօք խօսք մը ըսել հայաստանի համար:

Պ. Հէոթ. — Ֆրանսական կառավարութիւնը անտաքներ չի փնտար մեալ հայ ժողովուրդին մեծ տապալակներու հանդէպ: Այս յայտարարութեան անմիջապէս լաւորդած է վերջակէտ մը:

Ձի մոտանք ոչ ոչ: Հէոթի Ֆրանսայի նախարարակէտն է: Արդ, եթէ ախ տեսակ յայտնիքը անտաքներ հաշիւ:

Եւս թիւական ախ քան հարստութիւն, յարոյթան ախ քան յատկութիւններ:

Կրնանք ինչեւէ կ'ընենք: Եւս ուզեր որ ձեռքով անողորմիկ թիւ հաշիւը բաւարարէ: Գոյն անտաք խաբըր ընդունի երկողքէն:

տարարութիւն մը մանկանայութի մը քերին մէջ մէկ քիւլ: կը կշռէ, երեւոյթանքի մը բեր նին մէջ տար քիւլ: կը կշռէ, նախարարի մը քերին մէջ հայեր քիւլ: իսկ նախարարականութիւն մը քերին մէջ հազար քիւլ: ախինքն մոտաւորապէս մէկ թմու:

Մակերեսային դատաստան ընողները, իրենց կարճամտութեամբը, թերեւ շատ տարած ու խաւարողական գտնեն պ. Հէոթի յայտարարութիւնը: քայց բոն քաղաքագէտները պիտի ըմբռնեն անոր իրական արժէքը եւ արդէն իսկ ըմբռնած են:

Այսպէս, բարեկամս, Նիկոտիմոս ազաֆուրթիստան, որ երեսուն տարիներէ ի վեր քաղաքականութեամբ կը զբաղի, ալ խօսքերը կ'արգայէ: Կաքը:

— Ալ հայկական ինդիքը լուծուած կրնանք նկատել: Սեն պետութեան մը մը նախարարակէտը իր բաները ոչ թէ թիւն օրէն ալ կշռուով: կ'արտաւորէ: Եւս պ. Հէոթի կ'ըսէ թէ հայ ժողովուրդի մեծ տապալակներուն հանդէպ չի կրնար անտաքներ մեալ, անիկա կը նշանակէ թէ այդ տապալակներունով պիտի զբաղի ախինքն ուղղակի միջաւորութիւն պիտի ընէ անոնց բարձրման համար: Այդ յայտարարութիւնը իւր լիարժէքով մը, վերջնապէս մեզն ուղղուած ար անկէ, եւ երբ գոհացում չ'ստանայ՝ պատերազմ մը անկուսակիւրի է...

Արեւմտեան քերինիս լոյս:

Եւրոպայի Օսկան

ՓԻԻՆԻԿԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ

Առանց լաւիւր ուղղութեան շեղելու նետեալը կը հրաւարակէմ իր յոյճուած որակն քերին մէջ տեղ պիտի ստիպի երկ հակառակ կողմէն ալ եկած ըլլաւ:

Ձեր «Փիւնիկ» թերթի բոլոր թիւներուն ուշի ուշով հետեւած եմ: Պարագարար Ռամի. Եւրոպական կուսակցութեան հաղթէն տեղեկութեան յոյճուածութեամբ ձեր ժաշկու մոլոցը կը թափէ, որ ատկութեան, նախանշի եւ քերին ինդիքի թիւն արդիւնքն է: Բայց անոնք միշտ վեհանախութեամբ ձեր մահերգիկին հասարակ չեն ուզեր:

«Փիւնիկ» շրջանի ներկայ զաղթականութեան կացութիւնը ասանց նկատի ունենալու, իր արտասահմանի քայր թերթերուն կը հետեւի: պաշտօնապէս ստեղծու եւ զրպարտելու չի կարճիր: ասանց խղճահարկու ամենաազատ պայքարը շարունակած միջոցին, լոյսի մէջ նստող բուրս աշխարհ կը գիտէ իր կողմէ անորոշ պայքարը, արտասահմանի սուր պայքարը գոյութիւն չունի հոս կը գրէ: Միւլեոյն ատեն Ռամի. Եւրոպականները, ծանծաղամիտ, լորցոյցը շրջաններով թմրակահարներ, պօղէ վիկուլեան գործակալներ եւ պօղէ վիկուլներ կը ներկայացնէ պատասխանատու հաւաքարութեանց եւ հասարակութեան փառս: «Փիւնիկ» անտաքներ իւրապարտելու:

1990

Իւշոր ձամբ արդիւն զոսի ծովս հասեալս մ'ընթաց Կիւսիս Գիւ. անկողիններ, Լա
սպասարկող թիւն է: Տեղեւոր ձամբ մ'ընթաց Կիւսիս Գիւ. անկողիններ, Լա
կողմէ:

— 383110803

ՍԱՍՈՒԷԼ ԿԻԼՎԱՐԴԵԱՆ ԵՒ ԸԿԵՐՔ 1.7. ADAMAS

Հանդիս էր Մարտինի Բեյրութի № 2 թիվը

ԸՆՏԻՐ ԴԵՒ ԱԺԱՆ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ԼՍԷՅԻՏ ԳԷՅ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

ՀԱՃԻ ՄԱՐՏԻՐԱՍԻ ՊԱՐՈՆԵՍԻՆ

၂၀၁၁ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့

[illegible]